

Listování kronikou

Zajímavé zprávy
z nejstarších
kronik chlumské
školy vybrali a
uspořádali žáci
8. a 9. třídy.

Kroniky chlumské školy jsou převedeny do elektronické podoby, a proto jsme v nich mohli pohodlně listovat na počítači.

Zajímaly nás zprávy staré sto a více roků. Postupně budou zveřejněny na internetových stránkách školy ve složce Historie školy. (www.zsmschlum.cz)

Jednotlivá témata zpracovali:

<u>Školní docházka:</u> Kristýna Dejmková	(str. 2)
<u>Školní stravování:</u> Vendula Deusová	(str. 4)
<u>Přestavby školy a školní rada:</u> Kateřina Boučková	(str. 6)
<u>Nemoci:</u> Kristýna Dejmková	(str. 9)
<u>Školní a církevní slavnosti:</u> Olga Litošová	(str. 11)
<u>Počasí:</u> Vojtěch Sůsa	(str. 14)
<u>Změny v obci:</u> Vendula Deusová	(str. 15)
<u>Pobyt vojska ve škole a tělocvičiště:</u> Vojtěch Sůsa	(str. 17)
<u>Spolupráce školy s veřejností:</u> Michaela Blažková	(str. 18)
<u>Stromková slavnost:</u> Jakub Červenka	(str. 20)

Říjen 2010

Školní docházka

V chlumské škole, v druhé polovině 19. století, kdy začínají zápisy v kronice, bylo mnohem více dětí než dnes. Školu navštěvovalo průměrně asi 350 žáků. Dnes si ani nedokážeme představit, kde se všichni mohli učit a to zde bylo mnohem méně učeben než dnes.

<u>Školní rok</u>	<u>Počet žáků</u>	<u>Velmi pilných žáků</u>	<u>Pilných žáků</u>	<u>Nedbalých žáků</u>
1877-1878	317	150	106	20
1878-1879	327	156	113	17
1879-1880	323	160	155	14
1880-1881	334	170	112	12
1881-1882	355	180	118	18
1882-1883	345	176	109	20
1883-1884	349	210	108	8
1887-1888	365	Kronika zápis neudává	Kronika zápis neudává	Kronika zápis neudává
1889-1890	391	Kronika zápis neudává	Kronika zápis neudává	Kronika zápis neudává
1899-1900	364	Kronika zápis neudává	Kronika zápis neudává	Kronika zápis neudává
1909-1910	303	Kronika zápis neudává	Kronika zápis neudává	Kronika zápis neudává

Inspekční zpráva ze dne 29.11.1909 doporučuje, aby žák, který vynechá 4 půldny, byl zapsán mezi nedbalce.

Školní rok začínal v září, ale nekončil jako dnes, podle některých zápisů z kroniky končil školní rok v polovině měsíce července.

Úlevy

Do této školy nikdy nechodilo tolik žáků jako je zapsáno v tabulce, jelikož existovaly různé úlevy a část žáků byla zproštěna školní docházky.

Např. v roce 1897:

Úleva
Slavná c. k. o. s. rada vynesena ke dni 7/9.
1897. Dodatková řádka č. 2107 dodatčně sprostila docházky
na měs. září a říjen školní v měs. září a říjnu 15. žáků.
Na jaře v šk. r. 1896/97 obdrželo úlevu školní
4 žáci, na podzim 15. žáků, čini celkem
19 žáků, kteří prožívají úlevy té.

Úleva letní z roku 1908 se týkala 50 dětí:

*Úleva,
letní*
Cis. král. okres. školní rada ke dni 14/3. 1908 č.
1552 k žádosti rodičů na úlevu sprostila na
letní pololetí od 15. květn. 1908 do 15. říj. t. r.
50 školních dětí s přihlížením, aby všick-
ny dle možnosti chodily nejméně dva dny
v týdnu do školy a mimo to vždy kdy-
koliv jich není doma nutně prokročiti.
Jednomu žákovi, který školu po 6 let pilně
navštěvoval a prospěchu nedostatečného
měl, neobdržel úlevu.

Nejvíce úlev pak bylo udělováno během I. světové války. Velké množství dětí bylo zproštěno školní docházky, protože muži narukovali do války.

Stravování

Škola byla vyzvána pokynem od krajské inspekce 30. září 1904, aby zavedla stravování pro chudou školní mládež. Dne 23.11 a 1. 12. 1904 okresní hejtman v Sedlčanech vybízí, aby se Správa školy a Učitelství sbor ujali stravování pro chudé děti zdejší školy. Správa školy rozeslala jednotlivým zámožným osobám písemné žádosti „s prosbou za podporu k blahodárnému a lidumilnému zřízení ústavu polévkového při škole Chlum“.

Na stravné pro chudou školní mládež v Chlumu přispěli Emerich Maixner, kníže Ferdinand Zdenko z Lobkovic, Pán z Vidmannů, okresní místodržitelství v Praze. Také přispěl Učitelství sbor a sbírky v obecněstvu na besídkách nebo zábavách. Chlumská škola neměla vlastní studnu a v roce 1904 kronika uvádí, že všechna pitná voda na vaření a mytí nádobí byla donášena 70 let starou ženou.

Stravu bezplatně obstarávala a vydávala choť řídícího učitele Julie Dortová.

<u>Rok:</u>	<u>Období</u>	<u>Jídlo</u>	<u>Počet porcí</u>	<u>Počet stravovaných dětí</u>
1905	Od 18.1 - do 4.3	Polévka	1777	31
1905-1906	Od 1.1 - do 15.3	Mléko a housky	1666	34
1906-1907	Od 15.12 - do 15.3	Mléko a housky	neuvedeno	64
1907-1908	Od 9.12 - do 9.3	Mléko a bandury	1740	64
1908-1909	Od 9.12 - do 10.3	Mléko a housky	1740	30
1909-1910	Od 17.12 - do 12.3	Polévka a pečivo	1620	neuvedeno
1910-1911	Od 12. 12 - do 14.3	Polévka s houskami	1920	32

Kronika ve školním roce 1906-1907 uvádí:

Lesní správu chudé školní mládeže v Chlumu započala od 15. pros. 1906 do 15. března 1907.

Správu dělo se svařeným mlékem a podělováním houskami.

Bezplatně obstarávala choť říd. učitele p. Julie Dostová vaření a rozdělování.

Skřídaly se 64 děti. Správu mlékem svařeným se osvědčilo.

Cena 1 porce 6 h. - Telkový náklad 113.08

Korun.

Školní kronika uvádí v roce 1912

Správu chudé školní mládeže započala 2. pros. 1912 a trvala do 15/3 1913.

Mládež chudá podělována byla dobron, domácně upravenou polévkou a houskami. Vaření a přípravu obstarávala s ochotou p. Julie Dostová, choť říd. učitele v Chlumu. Správovalo bylo 38 dětí v 61 dnech a to každodenně. Počet porcí 2318. - Jedna porce polévky s houskou = 7.6 h. - Podněl, že příznivě na milodarech nbyvá, ale dechotní poměry se zveličují. -

Přestavby školy a školní rada

Nová škola na Chlumu byla vystavěna roku 1862 stavitelem p. Františkem Tencem ze Sedlčan. Stojí na stejném místě jako stávala stará školní budova.

První zápis o školní radě uvádí kronika 29. srpna 1873.

Zvoleni byli: předseda: p. Antonín Stroužek- starosta obce
Nalžovice č.2

míst. inspektor: p. Antonín Čermák- Chlum č.13

Členové: Josef Sůsa- Křepeňice č.22

Jan Šimek- Nalžovice č.17

František Hrabák- Podhájí č.14

František Kodet- Malé Kniovice (Kňovičky) č.2

František Hron- Malé Kniovice (Kňovičky) č.14

Jiný zápis o volbách do školské rady uvádí kronika
23. března 1888

Členové místní školní rady v Chlumu
Volba
komitátní
23/3. 1888.

Zvoleni jsou :

a.) za předsedu p. Jan Baloun, rol. z Podhájí.
b.) za místního školního dozorce p. Josef
2. Royt, kupec v Chlumu.
c.) za členy:
3. Dist. Jan P. J. Černický, farář z
Pánové: 4. Vilém Dort, říd. učitel. Chlumu.
5. J. ob. Pán bar. Pfeil, velkost. z Nalžovic
6. Fr. Vyskočil, rol. z Křepeňic
7. Jos. Hnilická, rol. z Hluboké.
8. Fr. Šiška, rol. z Nové Vsi.
9. Fr. Kodet, rol. z Mal. Kňovic.
10. Václ. Pinkas, rol. z Vel. Kňovic.
d.) za náhradníky:
Pánové: Vinc. Royt, domkář v Chlumu.
c. 18.
Jan Novotný, domkář v Chlumu.
c. 17.

Kvůli množství dětí a nedostatku tříd si pronajímala školní rada různé prostory.

<u>Pronajata světnice pro II. třídu.</u>	Pro nedostatek místnosti v škol. budově jest st. m. s. radou pronajata světnice u Tomáškově v. c. g.
<u>zařízené II. tř.</u>	Jelikož světnice ona může na nejvíce 40 dětí pojmuti, musely se dáti zhotoviti krátko la- vic ky žimetrové a sice 8.; mimoto stůl se zámkem a kličem, židle, tabule dřevě- ná s podstavcem, litý křesíl a lita kormo- na uhlé a zahřívání záchod s 2. trubkí ky.

Roku 1886 zemská školní rada povolila otevření 4. a 5. třídy. Nakonec byla 4. třída otevřena od roku 1887 a o páté třídě je v kronice napsáno: „Otevření páté třídy má se státi, až se učiní přístavba ku škole.“

V roce 1892 kronika uvádí:

<u>Pronajmutá místnost pro II. třídu.</u>	Na místo nyníjší pronajaté světnice v chalupě pro H. V. k ročnímu sl. o. k. b. šk. radou v příčině údrahotních a malého prostoru, pronajala st. m. školní rada novou světnici, kotlík šenkovní v bývalé vinopalně „Oul“ od velkostatků pro dobu, než-li se přístavba k hlavní budově školní učiní. Místnost tato opět nevyhovuje. - Najemné 50 zl.
---	--

V roce 1892 se znovu začalo mluvit o přístavbě, na kterou se čekalo už 6 let. Stavba byla započata v červnu 1893 a skončila v listopadu 1893. Přístavba umožnila rozšířit 3. třídu, přistavit dvě školnice- třídy a zřídit dva pokojíky pro mladší učitele.

Dne 19. listopadu 1893 se konalo svěcení přístavby, které začalo v kostele a pokračovalo ve škole. Celou školní budovu pan farář Antonín Černický vykropil.

Řídící učitel Vilém Dort zakončil svůj projev takto: „A co Vám, milé dítky, dnešního dne mám vepsati do srdéček vašich?

Pohleďte na tuto krásnou školu, choďte do ní pilně a rády.“

„A vám drazí rodičové kladu na srdce: pečujte o dobré vychování svých dítek, neboť tím zajistíte drahý a trvalý poklad, kterýž ani mol nekazí a zloději nevykopávají.“

Na začátku července 1894 požádala škola školní radu o otevření 5. třídy a její vybavení. Otevření 5. třídy se stále odkládalo,

protože nebyly peníze na vybavení, ale to nechtěla školní rada přiznat a tak se vymlouvala na velké krupobití. Dne 26. listopadu se obnovilo komisionální řízení o otevření 5. třídy. Nakonec byla třída otevřena roku 1896.

Dne 28. dubna 1897 požádala škola o zřízení studny, jelikož dosavadní studna byla moc daleko od školy. Bohužel školní rada po dlouhém rozmlouvání a rozumování žádost zamítla, protože by to bylo moc drahé.

O studně se v kronice uvádí:

po delším rozjímaní a rozumování ujednáno, že v tomto roce nemožno k zřízení studny přistoupiti, jelikož již obecními pokroky jsou osadníci citelně stíženi a náklad by byl větší než-li by mohli nésti. Přeneseno požádati a předsedu m. šk. rady splnomocniti, aby v zájmu osadního vyřídil sl. o. k. o. š. rada pro tento rok, od požádavku zřídit studnu při škole v Chlumu upustila. - ...

V červnu 1905 místní školní rada k návrhu řídicího učitele pořídila škole hromosvod.

Péče o školní budovu v roce 1905

<i>Čištění, topení, větrání školní budovy. Donaška vody k pití.</i>	<i>Místní školní rada v Chlumě dne 1. pros. 1905 převzala ve vlastní péči čištění, vytápění, větrání školní budovy a. s. d. K tomu patří též donaška čerstvé vody k pití pro školní mládež. Tato práce vykonává 70. letá stařená, její dochází do školy.</i>
---	--

Roku 1909 byly natřeny všechny lavice a byl zakoupeno několik ventilačních vyhlídek do oken, kvůli větrání.

Další velká přestavba proběhla až v roce 1935, kdy byla budova školy velkoryse přestavěna a byla otevřena měšťanská škola.

Nemoci

Ani dříve nás nemoci neobcházely, chlumskou školu postihlo mnoho nemocí a některým i žáci podlehli. Zápisy o nemocech se v kronikách často opakují.

- Začátkem ledna roku 1890, postihla chlumskou školu chřipka, během 3 dnů onemocněly více než 2/3 žáků. Od 3.1. do 15.1. bylo zastaveno školní vyučování. Chřipka postihla i celý učitelský sbor.
- V roce 1892 se ze sousedních zemí začala šířit cholera, škola proto zakoupila hašené vápno, kterým se desinfikoval záchod. Tato nemoc školu naštěstí obešla.
- 1892- Neštovice- Děti, které postihla tato nemoc, nesměly do školy chodit po delší dobu. Na tuto nemoc zemřely dvě dívky, navštěvující tuto školu.
- 1893- Epidemie spalniček- místní doktor nařídil v letních měsících týden prázdnin.
- 1895- Spála a plané neštovice-nařizeny 14.denní prázdniny a celá škola byla desinfikována.
- 1902- Epidemie spalniček- bylo nakaženo mnoho dětí a od 8.3. do 26.3. 1902 nařídil okresní lékař prázdniny pro 1. a 2. třídu.
- 1905- v polovici měsíce září navštívil okresní lékař opět tuto školu, aby zjistil, jak se zde šíří nepříjemná nemoc, dusivý kašel.
- 1907- v měsíci lednu opět tuto školu postihly spalničky a děti, které byly touto nemocí postiženy, byly zproštěny školní docházky.
- 1907- epidemie příušnic a spály od měsíce listopadu až do začátku ledna příštího roku.
- 1908- v měsíci listopadu vypukla spála v Kňovicích a záškrť v Nalžovicích, Křepenicích a Podhájí. Nemoci probíhaly až do měsíce února.
- 1909- listopad- epidemie planých neštovic, do konce tohoto roku bylo 150 dětí nakaženo některou z nemocí a byly zproštěny z vyučování.

Nakažlivé nemoci záškrt a spála postihly tuto školu v zimních a jarních měsících školního roku 1891/1892. Na tuto nemoc zemřelo 10 dítek školních a přes 30 dětí ve věku mladším.

Více již v zápisu:

Nakažlivá nemoc
„záškrt“ a spála
mexi mládeži.

V zimních a jarních měsících v šk. r. 1891/2. suřila mezi mládeží nakažlivá nemoc „záškrt“ a spála jako křivice, zemřelo na tuto nemoc as 10 školních dítek v křivické době. Hlavně stížena byla osáda Kynovická. - Nemoc jako vyžádala sobě na oběť kromě výše uvedených přes 30 dětí u věku mladším. - Nasledkem toho byla v místech křivické chotrná návštěva školní, jelikož v křivických domích, kde řádila jako nemoc, nesměly děti zdravé školku navštěvovati.

V roce 1910 se začala šířit epidemie spalniček:

Epidemie
mexi školní
mládeží v
šk. r. 1910/11.

V měsíci listopadu počala se šířiti epidemie spalniček, spály a dusivého kašle mezi školními dětmi. Nejvíce byly postiheny I. a II. tř. ve vyšších třídách méně. Epidemie řádila od listopadu až do konce šk. r. 1910/11. Znamenatelně sluxno, že prospěch stížěných velice utrpěl, neboť nemoci u jednotlivých dětí trvaly až 3 až 4 měsíce.

Školní a církevní slavnosti

- Škola a církev byly úzce propojeny.
- V 19. století se ve škole vyučovalo náboženství.
- Každý školní rok se vždy v červnu konaly náboženské zkoušky.
- Dvakrát do roka se školní mládež účastnila svaté zpovědi a svatého přijímání a také účinkovala při všech církevních slavnostech.
- Kněží byli vždy přítomni na školních slavnostech.

Církevní slavnosti

Velkou církevní slavností bylo biřmování. Školní kronika od roku 1860 do roku 1911 zmiňuje 4 biřmování.

Roku 1867 uděloval Jeho Eminence Kardinál Arcibiskup Pražský Bedřich Kníže z Schwarzenbergu svátost svatého biřmování v chlumském chrámu Páně. Odpoledne téhož dne byla veřejná školní zkouška na Chlumu a druhého dne 24. června 1867 školní zkouška v Radíči.

5. července 1903 školní kronika uvádí.

Biřmování v Chlumu. V neděli dne 5. července v 8. hodině sloužena mše sv., kázání a na to biřmování. Biřmovanci z Dublovic byli přiděleni ke Chlumu. Pro velkou vedru a veliký počet biřmovanců (z obou obcí na 1200) konán obřad tento venku na hřbitově. Školní děti jdoucí ku sv. biřmování byly doprovázeny svými třídními učitelky, kteří k nim dohlíželi. Světici biskup Krásl na to odejel do zahrádky Knovičkého, kdež stoloval u paměťného majitele prof. J. Maixnera. -

SLAVNOST SV. VOJTĚCHA

Jubilejní, zvláštní slavností byla slavnost sv. Vojtěcha. V den památky 900. výročí úmrtí sv. Vojtěcha 25. dubna 1897 se zúčastnil učitelský sbor s mládeží školního církevního průvodu do polí ke 4 kapličkám a poté do nalžovické kaple, kde byla slavnost ukončena.

PRŮVOD K ANDĚLI STRÁŽCI

Zajímavou církevní slavností byl průvod k Anděli strážci, který se konal vždy v září. Vycházelo se brzo ráno kolem 7 hodiny z farního kostela v Chlumu k soše anděla. Školní mládež za dozoru učitelů prozpěvovala a hlasitě se modlila.

V září roku 1894 školní kronika uvádí:

Průvod k anděli strážci. Tak jako jiná léta, tak i letos dne 29. v neděli v 7. hod. ráno vyšel z kostela pro mši sv. průvod k soše anděla strážce. Napřed na koruněmi anděla školní mládež za dozoru učitelů; potom dospělí jinosti, muži. Vstředně dvoje vsí se sborem zpěváků, konec průvodu tvořily ženské.

Podle vyprávění mé babičky socha stávala na křižovatce u lihovaru, mezi odbočkou na Nalžovické Podhájí a Novou Ves.

Školní slavnosti:

Pravidelnou školní slavností bylo zahájení a ukončení školního roku, které vždy začínalo v místním kostele mší svatou. Ta byla doplněna zpěvem učitelského sboru společně s mládeží a slavnost pak pokračovala ve škole.

Začátek školního roku 1893/1894

Dne 1. 9. 1893 školní kronika uvádí:

Začátek šk. roku 1893-4. Dne 1. září 1893. na přítomnosti učit. sboru a hój, něho nečastensví školní mládeže a obecnstva na počat školní rok vyjváním Duoha sv. a slavnými sluvbami Božími. Po mši sv. vrátila se mládež školní do školy, kdež jim potřebné věci oznámeny. Ku konci nazpívána rakouská hymna. -

Konec školního roku 1900/1901

Dne 13. 7. 1901 školní kronika

Zakončení šk. r. 1900/1. zakončen dne 13/7. 1901. -
školního V 8. hodin ráno konány slavné závěrečné
r. 1900/1. - služby boží pro ráctvo, při nichž zpívá-
na píseň: „Pohlédni Bože“ - po ní sv.
kapely děti, „Te Deum“ a na konec hymnu
Rakouskou. Poté ve škole dána předkyrná
ochování se o prázdninách a rozdány
školní zprávy a sešity.

Další slavnosti se nejčastěji konaly při jmeninách nebo narozeninách císaře a císařovny.

Rok 1894- oslava jmenin Jejího Veličenstva císařovny Alžběty

Jmeniny Její Veličenstva cisár. Alžběty	Jmeniny Její Veličenstva císařovny Alžběty oslaveny slavnou mší sv., při ní obcovala veškerá šk. mládež na přítomnosti sboru učitelského. Po mši sv. odešla mládež zpět do školy, kdež kapela hymnu Rakouskou.
---	---

Rok 1902-narozeniny Jeho Veličenstva

Narozeniny Jeho Veli- čenstva.	Dne 18. srpna 1902 byly narozeniny Jeho Veličenstva slavným způsobem oslave- ny. Slavné služby boží konány ve farním kostele. Zpívána čtyřhlasná mše od Halíka s průvodem varhan. Po ní „Te Deum“ a na konec národ- ní hymna Rakouská. Prapory stály na školní budově. -
--------------------------------------	---

Počasí

Počasí dříve velice ovlivňovalo školní docházku. Proto jsou o něm zmínky také ve školní kronice.

Zápisy jsou vylíčeny barvitě a je zde uveden doslovný přepis.

Sněhová vánice- Dne 26. ledna 1896 se po poledni strhla nad Chlumem prudká vánice a rozzuřila se záhy neobyčejně silně. Chůze byla ve chvíli té nejvýš ztíženou a nebezpečnou. Povozy v jízdě musily zastaviti. Děti školní jež byly ze vzdálenějších vesnic v poledne domů puštěny, vracely se z cesty s pláčem, že nemohou dál jít, že by se zalknuly. Důsledkem vánice je velká nedocházka školy.

Průtrž mračen- Mezi hroznými živelnými pohromami těžce stíženými místy v Čechách jest okres náš. Koncem května 1897 k večeru rozprostřely se nad osadou naší děsivé mraky. Najednou vychrlila mračna takovou spoustu vody, že vše bylo ihned zatopeno, ornice i pole smetena, brambory vyplaveny, louky zaneseny, polích koryta a strouhy nadělány. Následkem toho většinou bylo shnití brambor a musely se znovu vysaditi.

Ukrutná vichřice- Ve středu dne 16. června 1897 zrovna před Tělem božím, strhla se večer ukrutná vichřice. Oblaka se tak zatemnila, že nebylo ničehož vidět. Blesk sjel do věže kostela, kde odštípal z trámu třísky. Potom vjel na půdu nad varhanami, odkud rovnou do varhanů, jež tak poškodil, že více na ně hráti nemohli.

Krupobití v Chlumu, Ousuší a na Červeném- Ke konci června 1897 osadu naší zasáhlo krupobití za prudké vichřice pouze 20 minut trvající. Na částech obce zničila vše. Padaly kousky ledu a děsné bylo podívání na okolí naše. Okna byla vytlučena a stromoví zuboženo a stlučeno. Brambory stlučeny, obilí vichrem a krupami leželo, jako když jej přežehlí ani kosami se téměř nedalo sekati. Ve škole rozbito 25 tabulek oken a mnoho tašek na střeše. Mnozí jsou citelně poškozeni. K tomu všemu hnijí brambory, což je jediná potrava zdejšího chudého lidu. Nalžovice, Křepenice, Podhájí a Hluboká byly od krup ušetřeny.

Sněhová pohroma- Není pamětníka na podobné sněhové pohromy na rozhraní měsíců března a dubna roku 1900. Tato pohroma má následky dalekosáhle nezměrné. Lid sněhovými vánicemi přišel o práci. Děti z osad vzdálenějších se do školy dostat nemohly. Neustále sněžilo ve dne i v noci. Cesty se staly nepřístupné.

Změny v obci a ve škole

Školní kroniky uvádějí v zápisech také všechny důležité změny v obci a ve škole.

Kronika uvádí: Roku 1867 byla věž Chlumského chrámu Páně, která byla dříve šindelem pobita, plechem pokryta, též hřbitov byl rozšířen toho samého roku.

Dne 15. 2. 1896 bylo povoleno v Chlumu otevřít poštovní úřad s jednou docházkou poslem do Sedlčan. První poštmistrovou byla jmenována slečna M. Riessova rozená ve Slezsku.

Dne 16. června roku 1897 večer se strhla ukrutná vichřice a bouře. Hrom udeřil do farního kostela v Chlumu, kde poničil varhany a napáchal velké škody.

Dne 6. dubna 1898 proběhla v farním kostele v Chlumu stavba nových varhanů. Stavbu provedl Josef Hubička varhanář z Prahy. Cena varhan byla 1000 zlatých. Dne 6. dubna 1898 po bílé sobotě nastalo vysvěcení místním farářem Černickým. Toho dne zahlučely slavné varhany poprvé.

V roce 1904 kronika uvádí :

Telegraf
v
Chlumu.

Dne 16. března 1904 byla telegrafní stanice
Chlumu a Sedlčan pro veřejnou dopravu
otevřena.

Počítání ve 2. třídě
Školní kronika uvádí v roce 1904

K rozkazu o. k. okres. školní rady ze dne 30. září 1904 č. 2630. a č. 3644 zavedeno počítání ve II. třídě tak, že se vyněje počtem po půl hodinách na týden.

Němčina ve škole Chlum
Školní kronika uvádí v roce 1906

Němčina jako nepovinný předmět zavedena v Chlumu. Každosti místní školní rady v Chlumu povolila o. k. nemská školní rada vynes. ze dne 10. května 1906 č. 20. 801, aby na obecné škole v Chlumu vynášováno bylo počínaje III. třídou jazyku německému, jakožto nepovinnému předmětu od 1. ledna 1907 ve dvou odd. po dvou hodinách týdně na odměnu ročník 136 K

Zavedení střádanek
Školní kronika uvádí v roce 1912

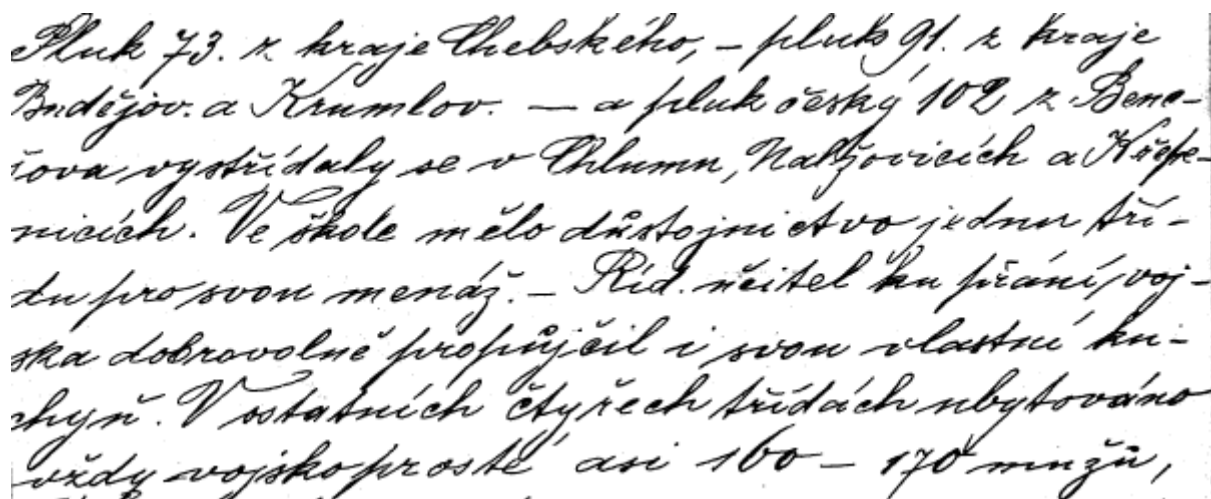
Na pomoci místní Komunitky zavedeny při škole zdejší rukovní střádaneky pro školní děti. Hned na počátku přihlásilo se přes 100 střádanek.

Vojsko v chlumské škole

Ve školní kronice jsou také zapsány údaje o pobytu vojska ve škole.

Pruské vojsko- Léta 1866 v měsíci srpnu šlo tehdy k Chlumu Pruské vojsko po bitvě u Králova Hradce. Ve škole byl ubytován jeden důstojník a jeho sluha. Důstojník bydlel ve velkém pokoji nahoře a sluha ve školní světnici hořejší.

Vojsko ubytované ve škole Chlum- Vzhledem k císařovým manévrum na Písecku v měsíci září roku 1905 vojsko na svém pochodu odpočívalo a přenocovalo několikrát o letošních prázdninách ve škole v Chlumu. Ve škole mělo důstojnictvo jednu třídu pro svou menáž. Řídící učitel ke přání vojska dobrovolně propůjčil i svou vlastní kuchyň. V ostatních čtyřech třídách ubytováno vždy vojsko asi 170 mužů.

Pluk 73. z kraje Chebského, - pluk 91. z kraje
Bndížov. a Krumlov. - a pluk český 102. z Bene-
šova, vysílaly se v Chlumu, Natšovcích a Kříže-
nicích. Ve škole mělo důstojnictvo jednu tří-
du pro svou menáž. - Říd. učitel ku přání voj-
ska dobrovolně propůjčil i svou vlastní ku-
chyň. V ostatních čtyřech třídách ubytováno
vždy vojsko prostě asi 160 - 170 mužů.

Nejdéle byla škola obsazena vojskem v době 2. světové války (od března 1943 do května 1945).

Tělocvičiště

Jako tělocvičiště se dříve používal prostor před školou. Zmiňuje se o tom také školní kronika.

Tělocvičiště - Jarem 1886 jest zřízeno a postaveno cvičiště. Obsahuje: rám tělocvičný, 2 pohyblivé tyče, žebřík hybný, hrazdu z měkkého dřeva a bradla. Kruhy při zřízení školy nebyly zhotoveny. Celé zhotovení tělocvičiště stálo něco přes 40 zlatých. Po devíti letech shnil rám tělocvičný a bradla též. Takže zbyl jen žebřík a žerdě visací.

Spolupráce školy s veřejností

První psaná zmínka o výstavě žáků a učitelů je z roku 1903, vystavovaly se tam práce žáků a pomůcky učitelů na jejich hodiny.

Výstava školská v Chlumu. Dne 12. července 1903 uspořádána byla v budově školní na Chlumu výstava školská, její obsahovala literární práce žákův, ženské domácí práce, práce učitelův jako pomůcky náčelné a náčelné pomůcky vůbec. -

Při zakončení školního roku 1906-1907, doslali žáci list, kde měli napsáno jak se mají chovat o prázdninách, a veřejnost mohla nahlédnout do školy.

20. dubna 1908 byly rozeslány pozvánky rodičům, že se bude konat Beseda rodičů s učiteli.

V době, kdy všeobecně uznávána důležitost shody domova se školou, aby oba dva nej důležitější činitele v výchově a dárce ho dorostu našeho českého národa, rukou v ruce šli za vyčleněným cílem výchovným, vynasnažili se po příkladě jiných naše sbor učitelský vyjítí rodičům našich dětí vstříc a rozeslal pozvání k besedě rodičů s učiteli na den 20 dubna 1908.

24. dubna 1910 ve 2 hodiny byla zahájena Beseda rodičů s učiteli. Při této besedě se sešlo 300 lidí. Učitelé si připravili i vlastní program, který měl sedm bodů:

1. Zahájení.
2. Slavnostní smíšený sbor od Bendla.
3. O kometách vůbec a Halleyově zvláště (Fr. J. J. J. J.)
4. La dvore číkem a studentky s první v. harn. od J. P. herta. (Jnl. Doktorová, chat. s. a.)
5. Recitace k básni Nerudových. (Ant. Hala)
6. Loučení s vlastí. (místní sbor.)
7. Kde domov můj? (společně)

V roce 1910, v červnu sedlčanský okrsek pořádal schůzi učitelů ve škole v Chlumu. Schůze začala v 9:30 hodin přednáškou ve školní budově. Když skončila přednáška Josefa Vojtíška o řecké tragedii, všichni se vydali na vycházku na Cholín, kde pobýli až do západu slunce.

V kronice je tato schůze vyličená do detailů:

Před polednem vyšli jsme společně všichni po odbyté schůzi z Chlumu na Cholín. Se sedčným rozhovorem dospěli jsme k leon povltavskému, odkud pěšinou lesem ubírali jsme se rozkošnou krajinkou obezírající se tok Vltavy. Po společném obědě hrála hudba, při níž i tance chtivi si skočili. Někteří se koupali v řece, jiní jezdili na lodě a tak

příjemně na krásného počasí s veselou myslí setvali jsme téměř do západu slunce. A když přijel pro sedlčanské a kosohorské učitelky řebřinový výs, nastalo na lodi rozloučení. Hudba na lodi hrála, a výletníci společně s hudbou přes Vltavu zapěli "Kde domov můj".

Byl to krásný den pro spolek vycházku do přírody s poučením a utužením kolegiálního styku.

Stromková slavnost

Z nařízení okresní školní rady po vzoru Ameriky se i chlumská škola od roku 1902 zapojila do této „ojedinělé avšak užitečné aktivity“. Výsadbou nových stromů zkrášlili žáci chlumské školy obec i její okolí. Škoda jen, že se Stromková slavnost neuchovala do dnešní doby. Některé staré stromy v obci pravděpodobně pocházejí z vysazování při této slavnosti.

V roce 1902 kronika chlumské školy uvádí.

1. Na každé škole budiž každoročně z jara se všemi dětmi pořáda na Stromková slavnost.
2. Za tvo každé třídy vysadí každoročně několik stromků.
3. Slavnost děje se všedního dne. Děti se shromáždí a říd. učitel nebo kolega promluví k nim o významu stromovi. Poté jdou děti k určenému místu a kde každá třída vysadí stromky za pomoci třídního učitele. -

Průběh stromkové slavnosti je vždy podrobně popsán v kronice školy, takže jsem mohl zpracovat přehlednou tabulku.

rok	druh stromků	počet stromků	místo výsadby
8.duben 1903	Lípy divoké stromky	5 lip, 30 divokých	hráz obecního rybníčku, okraj obce
30.duben 1904	akát	20 akátů	nezapsáno
6.duben 1907	lípy, akáty, jeřabiny	20 jeřábu, 9 lip, 3 akáty	okresní silnice k Sedlčanům
4.duben 1908	lípy, divoké stromy	4 lípy, 30 divokých stromů	studánka v Chlumu, o. silnice
19.dubna 1909	Kaštany, lípy	15 kaštanů, 5 lip	nezapsáno
6.duben 1910	kaštany	15 kaštanů	nezapsáno
10.dubna 1911	kaštany	nezapsáno	za Chlumem

Často se na závěr slavnosti zpívala píseň Kde domov můj.

Slavnost
stromková
Dne
20/4. 1902.

Dne 7. dubna 1902. konala se slavnost strom-
ková. Ředí na Vilem Dort vyprovodil větší
počet akátů a lip k vysázení od velko-
statku v Keličovicích.

Dort děkoval přítomným dárcům za strom-
ky a napříčení a účast této slavnosti. -
Vřelí své dospěl k tomu, aby úspěchu a
ohlasu slavnost stromková v nejděšší kra-
jině ještě většího významu nabyla.

Dokonal:

Kdo si pilně hledí stromků,
chvály dojde u potomků;
kde jest trochu místa jen,
budix stromek vysázen!

Na vybidnutí všichni přítomní na po-
čest našemu nejmilostivějšímu a nej-
vyššímu ochranci školství Jeho Veli-
čerstvu cis. a králi Františkovi Jos. I.
provolali slávu a napěna Rak. národ-
ní hymna.

Po té se řada řádila. - Průvod předcházel
praporek. Za ním 60 holekářů, 20 lopatářů,
10 motykářů, 1 s kladivem, 1 sekerník a
pilkář a 5 s konvemi.

Za řadami chlapců našly dívky počtem
30 pro 1. lipce, a 30 dívek pro akátů

Za osm let vysázeli žáci chlumské školy 216 stromů. Po roce 1911 se Stromková slavnost opakovala, ale nepravidelně.